

Arbejdsbog 2

Endelave

- *som aktiv hælårsø*

Her er "Arbejdsbog 2" om ENDELAVE - som aktiv helårssø!

Lokalplan for en hel ø!

Horsens kommune har besluttet, at der skal udarbejdes en lokalplan for hele Endelave. Sammen med Plansyrelsen ønsker man at lave et forslag, med hvordan beboerne selv kan udarbejde mest muligt af lokalplanen
- så det bliver beboernes plan.

Baggrund

Mange beboere har været aktive i formuleringen af ønsker til Endelaves fremtidige udvikling. Først med indlæg i kommuneplanens offentlighedsfase, senere i diskussionen om udarbejdelse af en lokalplan og senest i udarbejdelsen af to arbejdsbøger.

Arbejdsbøgerne

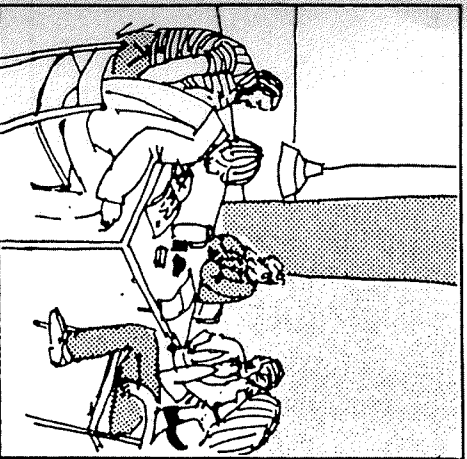
- giver indflydelse til jer, som har en mening om Endelaves kvaliteter, problemer og øens udviklingsmuligheder - også selv om du/i ikke har lyst til eller mulighed for at deltage i studiekredse og aftenmøder....

Hvem besvarer Arbejdsbøgerne?

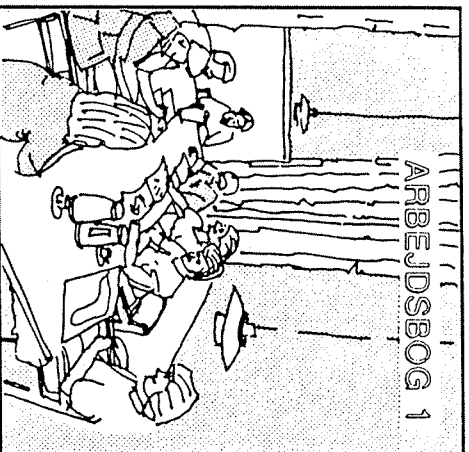
Arbejdsbog 1 blev besvaret af knap 200 personer. Heraf var ca. 60-70 fastboende på øen. Desværre besvarede alle ikke det skema, der skulle give os et signalment af besvarerne. Dette beder vi Dig om hjælp til! Kryds af i skemaet (s.6), så kan vi bedre bruge besvarelserne.

Sådan gør vi ...

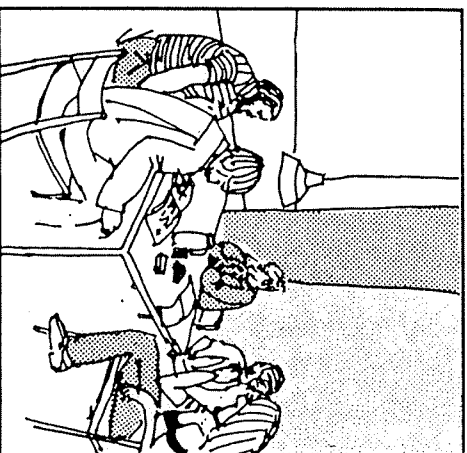
REJSER PROBLEMER, FORESLÅR IDÉER, OG - STILLER SPØRGSMÅL...

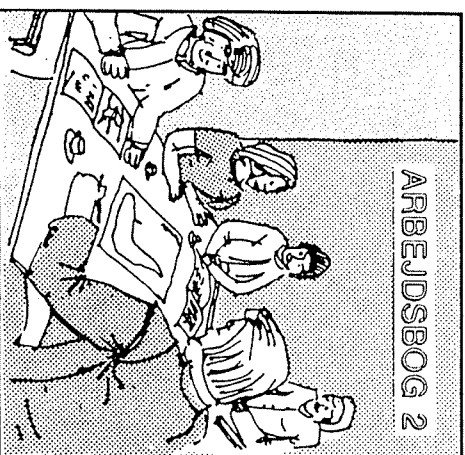
TIL JER, DER HAR INTERESSE I ENDELAVES FREMTID... - I BESVARER...

SVARENE BLEV TALT SAMMEN OG - VI SPØRGER NU IGEN: HVAD ER VIGTIGST?

I SVARER: - HVAD ER VIGTIGST?

En gruppe beboere lavede i foråret "Arbejdsbog 1", og uddelte den til beboere, sommerhusejere, turister, embedsmænd og politikere.

Mennesker med interesse for Endelaves udvikling besvarede arbejdsbogen og returnerede den.

Redaktionssgruppen sammentalte og systematiserede svarene og kommentarerne. Får nye idéer. Resultatet er denne Arbejdsbog 2.

Arbejdsbog 2 udsendes til alle, der har besvaret Arbejdsbog 1 - og evt. andre interesserede.

Besvar Arbejdsbogen og få indflydelse! - på hvad der arbejdes videre med...

De forskellige besvarelser (fastboende, sommerhusejere mv.) får naturligvis forskellig betydning for beslutningerne om øens udvikling. Beboernes udsagn må veje tungest, men andres ønsker og idéer kan påvirke og forbedre beslutningsgrundlaget.

Du kan også være med!

Arbejdsbogsmetoden kræver ingen specielle forudsætninger - ud over at man har interesse for Endelaves fremtid...
- og har lyst til at give sit besyv med...

På tegneserien nedenfor kan du se hvordan vi gør.

Dette er Arbejdsbog 2...

I sommers blev arbejdsbog 1 udsendt og besvaret. Resultatet af besvareelserne kan du se i dette hefte.

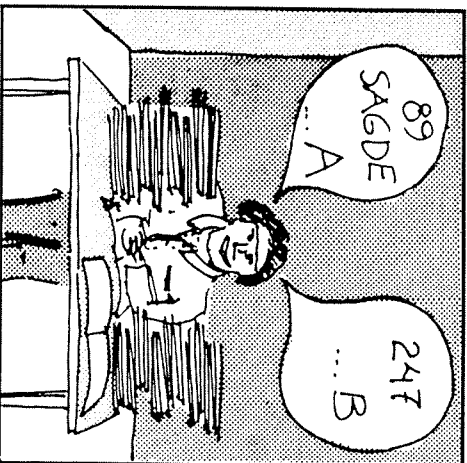
Nu gælder det om at finde ud af hvad der er vigtigst at bruge kræfter på at realisere.

Spørgsmål

Har du spørgsmål - så ring til en fra arbejdsgruppen (se navnene bagest i bogen).

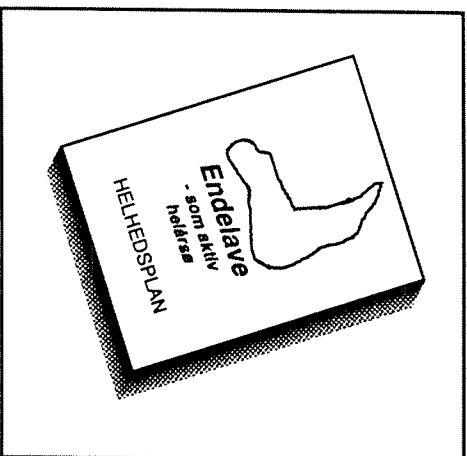
Vi håber, at du synes at arbejdsbogen er spændende, og at du vil være med til at påvirke Endelaves udvikling.. - ved at udfylde dette hefte...

VI TÆLLER SAMMEN IGEN
FINDER UD AF HVAD FLEST
ØNSKER = HELHEDSPLAN

Besvarede arbejdsbøger 2 sammentattes i HELHEDSPLAN FOR ENDELAVE, som bliver grundlaget for at lave et lokalplanforslag.

FØRST NU LAVES FORSLAG
TIL
LOKALPLAN FOR ENDELAVE

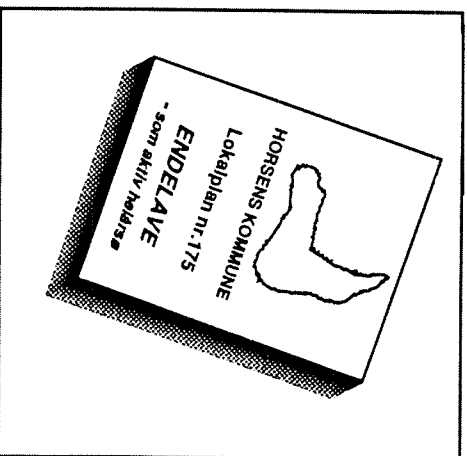
Lokalplanforslaget udarbejdes i foråret 1988. Beboerne på Endelave vejleder løbende kommunen.

LOKALPLANFORSLAGET OF-
FENTLIGGØRES I JUNI 1988

Lokalplanforslaget offentliggøres i juni 1988 ved et ekstraordinært byrådsmøde på Endelave.

LOKALPLANEN VEDTAGES I
EFTERÅRET 1988

Endelig lokalplan vedtages i efteråret 1988 efter behandling af eventuelle indsigelser.

Fortæl hvordan Du kunne tænke dig Endelave...

Du kan få indflydelse på Endelaves udvikling!

I denne arbejdsbog kan du læse om redaktionsgruppens idéer og forslag til projekter, initiativer og aktiviteter på Endelave. Du kan se besvarelserne fra den første arbejdsbog. Måske har du en anden mening eller andre forslag. Kryds af hvad du er enig eller uenig i!

Besvar arbejdsbogen sammen med andre

Du opfordres til at udfylde arbejdsbogen sammen med andre. Det kan være din samlever, venner, naboen el.a. Lav 2-4 møder hvor i diskuterer forslagene. I behøver ikke blive enige, men brug hinandens meninger til at gøre overvejelserne af svarene bedre.

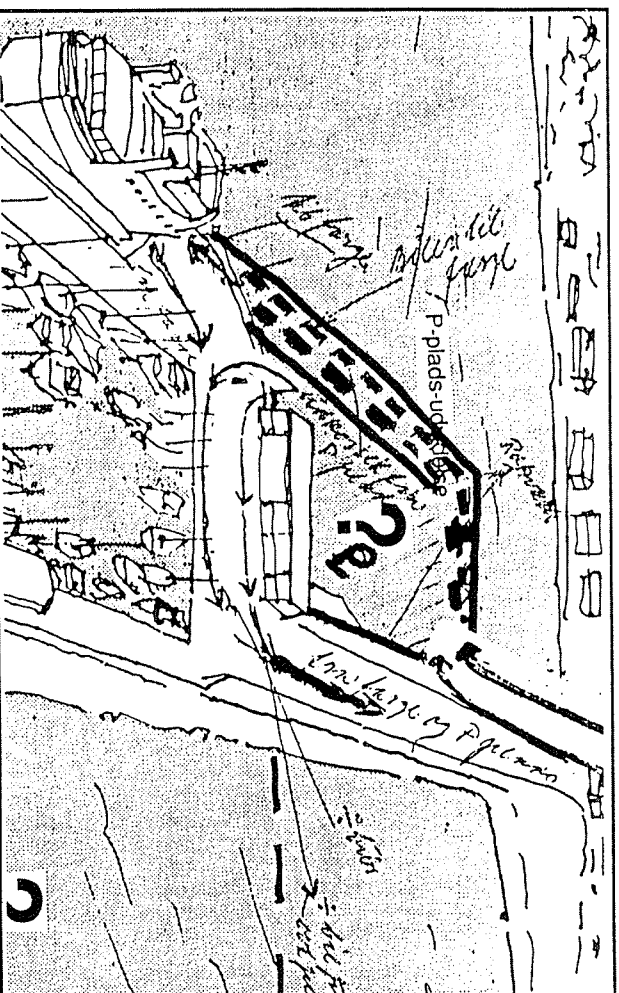
Arbejdsgogens opbygning

Hvert opslag (2 sider) omhandler ét tema. *Venstresiderne* er tegninger og fotos af temaerne på opslagene, et diagram, der viser svarene fra arbejdsbog 1 samt information om temaet. *Højresiderne* er kommentarer fra arbejdsbog 1 til temaet og plads til at du kan skrive om du

er enig eller uenig i kommentarerne. På højresiden plads at du kan skrive, hvad det vigtigst at arbejde videre med. Tegninger og billeder må gerne kommenteres, skraveres r Tegn hvor du har lyst!
- vis hvad du kan li'...
- og hvad du ikke kan li'...

Tegn på billederne!

- også på for- og bagside!

Besvar spørgsmålene

- også selv om I er uenige!

Øvre?

SPØRGSMÅL

JA/ ENIG	NEJ/ UENIG
-------------	---------------

Synes du, at Øvre trænger til at blive smukkere?

X

Synes du, at fyrretræsplantagen er blevet for tæt og uifremkommelig?

X

Synes du, at strandengene og grøfterne burde renses op?

X

Sådan udfylder Du arbejdsbogen...

DIN besvarelse er vigtig for det endelige resultat

I arbejdsbog 2 gælder det om at finde ud af...

- hvad du/synes, det er vigtigt at bruge kræfter på at arbejde videre med

- og forsøge at realisere...

Det drejer sig for det første om besvarelserne af spørgsmålene, som er vist i søjle-diagram-

mer på de enkelte sider. Dernæst kommentarer, som blev skrevet i arbejdsbogen. Prioriterede forslag samles i et tredje arbejdshefte: Helhedsplan for Endelave. På dette grundlag udarbejder Horsens kommune i foråret et forslag til en lokalplan for Endelave.

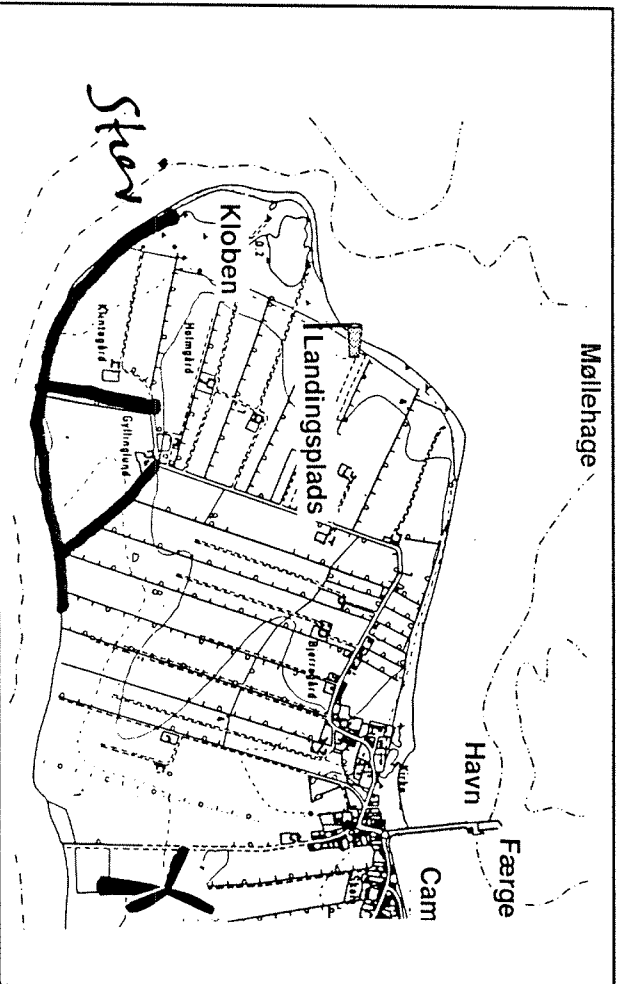
Det er ikke nødvendigt at svare på alle spørgsmål

- vælg de spørgsmål ud, som Du/synes er vigtigst!

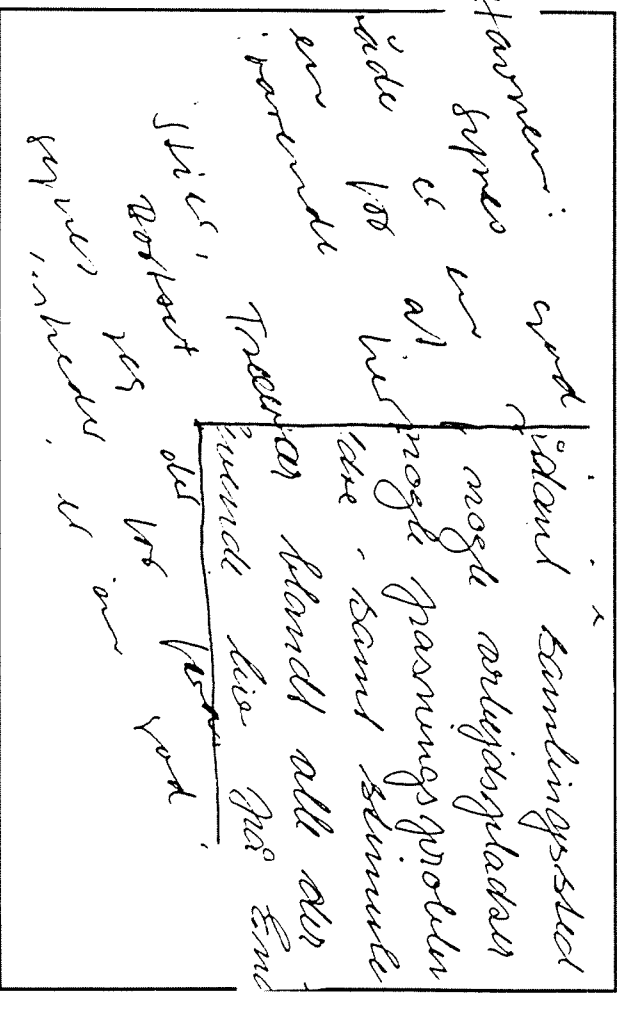
Dine besvarelser skal være med til at afgøre, hvordan Endelave skal udvikle sig.

Det er vigtigt, at få mange og detaljerede besvarelser fra personer med interesse i Endelaves fremtid. Så er der større mulighed for at få sat en udvikling i gang, som har den nødvendige opbakning fra jer.
For! I skal være med til at gennemføre de ting, der foreslås i arbejdsbøgerne!

Tegn på illustrationer og kort - tænk ikke på skriften!

Skriv kommentarer - DIN holdning er også vigtig!

Arbejdsbog 2 - hvordan den er opbygget...

For at lette besvarelsen af denne arbejdsbog er der mange forskellige forslag, ideer og kommentarer samlet i 4 grupper:

- Landbrug og erhverv
- Turisme
- Service
- Boliger og bygninger.

Hver gruppe indledes med informationer om forslagene i gruppen, derefter følger de enkelte opslag med projekter. De fleste af opslagene svarer til de temaer I besvarede i den første arbejdsbog. Enkelte er forandret, på grund af besvarelserne i arbejdsbog 1, og

enkelte nye opslag er tilføjet.

Efter hvert tema (opslag) er der plads til at skrive, hvad du synes, der er de vigtigste kommentarer.

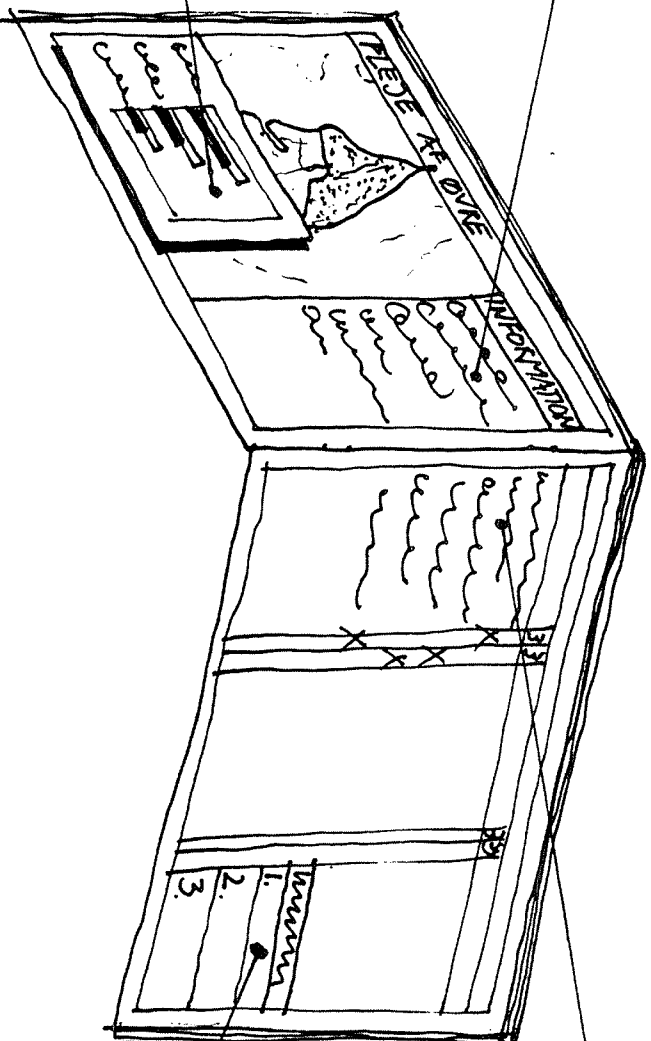
Efter hvert gruppe, for eksempel landbrug og

erhverv, er der mulighed for at du kan skrive, hvad du synes er det vigtigste tema (projekt) indenfor hovedområdet.

Så hjælp os med at være de projekter, der så arbejdes videre med!

Ved hvert opslag er der som i den første bog informationer om hvad opslaget indeholder.

Her er sammentællingen af besvarelserne fra den første arbejdsbog vist grafisk.

På denne side i opslaget er alle forslag, ideer og kommentarer skrevet ind. Ud for hvert emne skal du krydse af, om det er ENIG eller UENIG i forslagsstilleren.

Her skriver du, hvad du synes er de vigtigste forslag.

Gruppe 1: LANDBRUG OG ERHVERV PÅ ENDELAVE

ENDELAVE - som aktiv helårsø

Mange af kommentarerne i den første arbejdsbog drejede sig om landbrug og mulighederne for at skaffe flere arbejdspladser til Endelave. De fleste er interesseret i dette emne, og der kom mange gode forslag. Flere har i forbindelse med dyrkning af økologiske grøntsager set muligheden af at kunne markedsføre produkterne fra "en forureningsfri ø". Andre igen har set på muligheden for at starte andre produktioner som frugtavl, bærdyrkning m.v.

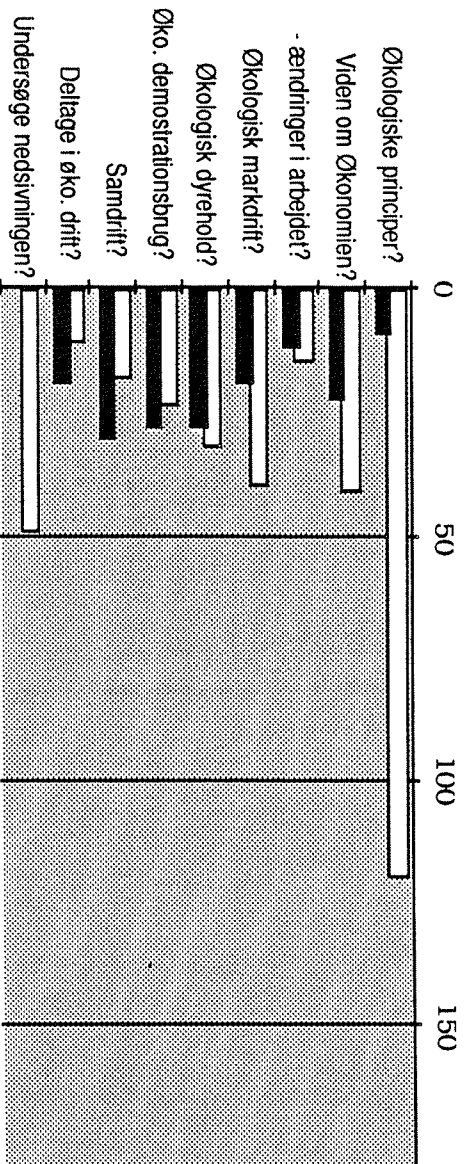
Der har også i besvarelserne været en stor interesse for at starte et minitrykkeri.

Du kan få indflydelse ved at skrive hvad du er ENIG og UENIG i. Efter hvert opslag er der en rubrik, hvor du kan skrive, hvad du synes, der er det vigtigste at arbejde videre med. Efter gruppen landbrug og erhverv kan du udpege de vigtigste projekter indenfor dette emne.

Vi kan få et økologisk demonstrationsbrug...

Økologisk demonstrationsbrug

Ja Nej

INFORMATION

Demonstrationsbrug

Et "økologisk demonstrationsbrug" er et samlet projekt, hvor 1-4 landmænd dyrk deres jord og fodrer dyrene *efter økolog principper*. Samtidigt forbedres øens miljø positiv retning.

Alle driftsresultater skal være lettilgængelige, så de kan tjene som inspiration for andre interesserede landmænd. Projektet søger eventuelt støtte udefra.

Økologisk uddannelsescenter

Andre landmænd i Danmark kan bruge erfaringer, der opnås med det økologiske demonstrations-landbrug. Vi kan om et år starte en uddannelse i økologiske dyrkningsmetoder på Endelave.

Der var stor interesse for disse forslag i bejlsbog 1. Nu er det vigtigt at få at vide hvad det er vigtigt at arbejde videre med. Skriv hvad du mener på modsatte side!

Hvordan kan vi få et økologisk demonstrationsbrug?

KOMMENTARER - FRA ARBEJDSBOG 1		ENIG	UENIG	KOMMENTARER - FRA ARBEJDSBOG 1		ENIG	UENIG	KOMMENTARER - FRA ARBEJDSBOG 1		ENIG	UENIG
<ul style="list-style-type: none"> • Endelave markedsføres som DEN GRØNNE Ø. • Ved denne form for landbrug vil der blive brug for folk udefra, og ødegårdene vil blive helårsbeboelse igen. • Vi går i princippet ind for økologisk drift - har dog ikke selv landbrugsjord. Der må helt givet ligge nogle markeds-mæssige store fordele ved et projekt: "Produkter fra forureningsfri ø". Dette kræver dog en professionel markedsføring. • På disse økologiske brug kunne oprettes kurser for "udenfor øen boende" af kortere eller længere varighed. • Vi skal starte økologisk produktion af grøntsager? • Det må jo være landbruget og dets udøvere, der må tage et nyt initiativ, hvad forædling og anden driftsform angår. • Prøv dog at kontakte landbrugets organisationer, for her at høre hvad der eventuelt kan iværksættes på en ø. Fiskeri-virksomhed og forædling kræver jo meget store investeringer. Hvad med muslinger el. lign.? • Frugtavli. • Frøavl. • På Endelave er der ikke plads til mere end 2-3 landmænd i fremtidens Danmark (med normal animalsk produktion). Derimod er der afsætningsmuligheder nok til alle de grøntsager, man kan producere - specielt økologisk/biody-namisk frembragte. I dag er op til 25% af befolkningen halvløjs vegetarer!! • Dyrkning af grøntsager i frilandsgartneri. 				<p>Hvis der kan nås et vist omfang, kan det måske være økonomisk fordelagtigt at etablere fælles klargørings lokaler og eventuelt kølerum, således at grøntsager ikke skal sælges straks efter optagningen, men kan sælges igennem vin-teren.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Landbrugsproduktion på Endelave er p.g.a. transportomkostninger dyr. Økolo-gisk landbrug vil næppe gøre produktion-en mere rentabel. Gør den mod øen til eksempel på ansvarlig anvendelse af gødning og plantebeskyttelse sammen med den bedste udnyttelse af de natu-rige ressourcer. En undersøgelse af ned-sivningen bliver et naturligt led i oven-nævnte forslag. • Vil totalhøstplanerne være noget øens landmænd kunne samles om? • For at modvirke forureningen vil vi alle efterhånden blive tvunget til at virke mere økologisk. 				<p>Hvad skal vi arbejde videre med... om økologisk demonstrationsbrug?</p> <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>			

Vi kan markedsføre Endelaves produkter bedre...

Vi
Skal arbejde videre med dette emne?

INFORMATION

I øjeblikket sker der kun en mindre forarbejdning af landbrugs- og gartneriprodukter på Endelave. Ved at lægge disse aktiviteter på øen kan der skabes flere arbejdspladser. Fra andre områder i landet ved vi, at effektiv markedsføring af for eksempel koftler giver mere beskæftigelse lokalt.

I besvarelsenerne af den første arbejdsbojsvar der mange forslag til hvilke produkter der eventuelt kunne forarbejdes - måske det gamle mejeri.

På siden overfor er idéerne og forslagene listet op. Hvilke produktioner vil du støtte